

A decorative graphic featuring two unrolled scrolls on either side of a central ornate frame. The frame contains the title text.

תורת הרי"ף

ביאורים, פנינים, סוסרים וחידושים משיעורי
האדמו"ר רבי יאשיהו פינמו שליט"א
לפרשת השבוע

A decorative flourish consisting of a central scroll-like element with symmetrical flourishes on either side, framing the text.

פרשת ויחי

פרשת ויחי

**"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב.
וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת"**

נשמחת יעקב וישראל הם כוחות לכל
יהודי להתמודד עם כל צרה ובעיה מקרוב
ומרחוק

התורה הקדושה אומרת לנו בפרשת השבוע
"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יְמֵי
יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּו שִׁבְעַת שָׁנִים וְאַרְבַּעִים וּמֵאֵת שָׁנָה.
וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת" ואנחנו מוצאים אצל יעקב
אבינו פעמים התורה קוראת לו בשם יעקב ופעמים
בשם ישראל. לא כמו אצל אברהם אבינו שהקב"ה
שינה את שמו מאברם לאברהם ומי שיקרא בשם
הראשון עובר עבירה, אלא אצל יעקב אבינו פעמים
השם הוא יעקב ולפעמים ישראל. ואם נסתכל בזמן
פסירת יעקב אבינו התורה אומרת לנו "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי
יִשְׂרָאֵל לְמוֹת" לא כתוב ויקרבו ימי יעקב למוות אלא
ימי ישראל.

צריך לדעת יסוד חשוב שכל יהודי צריך לדעת
במהות של עם ישראל, לכל יהודי יש נשמה אחת.

הקב"ה לקח שישים ריבוא נשמות וחילק אותן, לכל יהודי יש נשמה אחת. כל יהודי בא כמה פעמים בגלגול בעולם כדי לתקן את מה שבא לעולם הזה, אם אדם לא הצליח לתקן בגלגול אחד הוא בא בגלגול שני, לא הצליח בגלגול השני יבוא בגלגול השלישי. לכן אדם צריך להשתדל להרגיש מה החולשות שלו בעולם, והדברים שהם החולשה שלו בעולם זה התיקון שלו, ואת זה הוא צריך להשתדל לקיים ולעשות. ואם הוא לא יעשה, הוא יצטרך לחזור שוב בגלגול כדי לתקן את מה שבא לעולם הזה.

לפעמים אדם שמתחזק במצוה מסוימת מתעברת בו נשמה של צדיק שהיה מקפיד באותה מצוה, למשל אדם שמקפיד לתת צדקה מתעברת בו נשמה של צדיק שהיה מקפיד לתת צדקה. אדם שמקפיד ללמוד מספר של צדיק אותו צדיק מתעבר בו. כל מצוה מסוימת, הצדיק שקשור באותה מצוה מתעבר בנשמה של אותו אדם שיש לו כבר נשמה אחת.

כך גם ח"ו לצד השלילי, אדם שעובר עבירות ודברים לא טובים מתעברת בו נשמה של אדם לא טוב. רואים הרבה פעמים אנשים טובים שהיו טובים ויקרים, אהובים וחביבים פתאום משנים את

דרכם ומשתנים מאדם לאדם ולא מבינים למה, אדם יכול להיות יום אחד צדיק ובעל מידות טובות ולמחרת רשע בעל מידות רעות, אלא שהסיבה היא שהתעברה בהם נשמה של דבר לא טוב ואז הם נהיים ממש אנשים אחרים.

ועל זה דוד המלך אומר "כֹּל הָאָדָם כֶּזֶב" (תהלים קטו, יא) בכל אדם יכול להיכנס הכזב של עיבור נשמה לא טובה, והוא נהיה כוזב ולא טוב. לכן אדם צריך להישמר ולהיזהר שלא תיכנס בו נשמה לא טובה. וגם צריך לדעת שאדם שזכה והתעברה בו נשמה של צדיק, ברגע שהוא כועס כל הנשמות הטובות יוצאות ממנו.

על פי זה אפשר לבאר ולומר יסוד גדול, יעקב אבינו שהיה קודש קודש קודשים ברגע שיצא לאויר העולם הקב"ה נתן בו נשמה אחת, נשמת יעקב אבינו. מתי שיעקב אבינו נלחם עם שרו של עשו עלה והתחזק שלא רק נלחם עם אנשים, אלא גם עם מלאכים ונשמתו נהייתה מרוממת וגבוהה ביותר, הקב"ה נתן ליעקב דבר משונה שאין לאף אחד שתי נשמות עיקריות בסיסיות ששייכות לו שיהיו בתוך גופו, לא נשמה אחת עם התעברויות של עוד נשמות, נשמת יעקב אבינו ונשמת ישראל.

מתי שיוסף הצדיק נעלם ויעקב אבינו לא ידע מה קרה עם יוסף וחשב שחיה רעה אכלתו וטרופ טורף יוסף יעקב אבינו היה בצער גדול, מהצער והייסורים האלו עבר כמו מיתה שיצאה ממנו הנשמה של יעקב ונשארה בו רק נשמת ישראל, לכן גם השכינה לא הייתה בו כ"ב שנים. מתי שאמר לו השבטים שיוסף חי והוא מלך בארץ מצרים, יעקב רואה את העגלות ששלח יוסף אליו ומיד "וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם" (בראשית מה, כז).

יעקב אבינו זכה בחייו לתחיית המתים, שנשמת יעקב חזרה לתוך גופו והיה שוב עם שתי נשמות יעקב ישראל. רבותינו הקדושים דרשו מתי שיוסף הצדיק בא הבייתה לעשות מלאכתו, לפי המאן דאמר שרצה ממש לעשות עבירה עם אשתו של פוטיפר, נראתה לו דמות דיוקנו של אביו בחלון, נשמת יעקב אבינו שיצאה ממנו הייתה צמודה עם יוסף ועזרה לו לעמוד בכל ההתמודדויות שעבר יוסף.

וצריך לדעת שאדם שמת וקם לתחייה, הוא לא יכול למות ולקום שוב לתחייה פעם שניה, אז מתי שיעקב אבינו נפטר בפרשת השבוע אומרים רבותינו שיעקב אבינו לא מת. והגמרא (תענית ה) והזוהר (תחומה, קע"ד ע"א) אומרים מה זרעו בחיים אף הוא

בחיים, אם כך מי שמת זו נשמת ישראל. לכן התורה אומרת "וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת" נשמת יעקב נשארה שלימה וקיימת, כמו שורעו בניו לא מתו אף יעקב לא מת. נשמת יעקב לא יכלה למות שוב, כי הוא נפטר וקם לתחייה ופעמיים אי אפשר למות ולקום לתחייה, לכן יעקב אבינו חי וקיים ולא מת.

על פי זה אפשר לבאר יש שתי דרכים של עבודת ה', יש עניינים שאדם מתמודד איתם בינו לבין עצמו בטווח הקצר, ויש עניינים שאדם מתמודד איתם לטווח ארוך של החיים. יש אויבים שאדם צריך להילחם איתם פנים מול פנים ויש אויבים שאדם צריך לזרוק חיצים מרחוק כדי לפגוע בהם. כך גם בעניינים של קדושה, יש דברים שאדם צריך להתפלל ולעשות עבודת השם צמודה וקרובה אליו להיושע ולהינצל, ויש דברים שאדם צריך לבקש מרחוק בקשות ותפילות שילכו מרחוק על האדם להציל ולהגן על האדם מדברים קשים שיש לו.

גם בלימוד התורה, יש לימוד תורה שמגן על האדם במשך היום יום במלחמה התמידית שיש לו עם היצר הרע, ויש לימוד תורה שמגן על הדברים שבאים ומצאים עוד מרחוק. כמו שיעקב אבינו אומר ליוסף "וְאֲנִי נֹתֵן לְךָ שָׂכָם אֶחָד עַל אֲחִיךָ אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּתַרְבֵּי וּבְקִשְׁוֹתַי" אומר התרגום

אונקלוס בצלותי ובבעותי, חרב זו סוג תפילה להילחם עם האנשים שנמצאים קרוב לאדם. וקשת זו סוג תפילה להילחם עם האויבים הרחוקים ושאר הדברים שבאים להזיק לאדם.

וכן אפשר לבאר, שמו של יעקב אבינו הוא שם קדוש וחזק להתמודד עם יצר הרע שנלחם עם האדם פנים אל פנים. השם ישראל זה כנגד המלחמה עם המלאכים ושרו של עשו שנמצאים בשמיים למעלה. יעקב אבינו, השם יעקב לא מת הוא נשאר בעולם הזה לעזור לעם ישראל להתמודד ולהינצל עם הדברים הקשים. והשם ישראל הוא מת והוא עלה לשמיים להילחם עם השטן ושרו של עשו.

יודע מה שאומרים רבותינו הקדושים שהכוח של לימוד הזוהר הקדוש ותורת הנסתר שב"ה מקפידים ללמוד כל יום בק"ק "שובה ישראל" הוא כמו קשת, כמו אצל רבי שמעון בר יוחאי שבימיו לא נראתה הקשת בענן. כך הלימוד של הזוהר הקדוש זה לזרוק חיצים ולפגוע במשטינים ובדברים הרעים שעוד לא הגיעו לאדם ורחוקים ממנו, לימוד הזוהר עוצר אותם וממתק אותם. לימוד של ההלכה והמוסר בעבודת השם זה טותן את הכוח לאדם להתמודד עם היצר הרע הקרוב.

"וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה"

הכוח משמו של יעקב אבינו להתפלל על
החולה

הגמרא אומרת (בי"ט סו), שעד יעקב אבינו לא היו חולי בעולם, אדם שהגיע יום מותו היה נופל ונפטר מהעולם. עד יעקב אבינו לא היה חולי שמקדים את המוות של האדם, בפרשת השבוע אנחנו מוצאים "וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה" וצריך להקשות קושיה מדוע דוקא אצל יעקב אבינו התחיל החולי לפני שאנשים נפטרים, למה לא לפני כן או אחרי כן? אלא אולי אפשר לבאר ולומר, מתי שמושה רבנו שמע שאחותו מרים חולה הוא התפלל עליה "אֵל כָּא רְפָא כָּא לָהּ" (במדרש י"ג, יז) בכוח אל נא משה רבנו התפלל לקב"ה, ובכוח זה ניתן להבריא ולרפא את החולה. על פי זה אפשר לבאר, מצאנו שהקב"ה קרא ליעקב אבינו אל "וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל" (בראשית לג, כו) ומשום שהקב"ה קרא לו אל, יש לו את הכוח של "אֵל כָּא רְפָא כָּא לָהּ" ולכן דוקא אצלו התחיל החולי, כי זה הכוח האמיתי להתפלל על החולה בכוח של השם אל.

"וַיִּקְרָא בְהֵם שְׁמֵי וְשֵׁם אָבְתִי"

האדם צריך ללמוד קודם את התורה כדי
לדעת איך להתפלל ולעשות חסדים

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע, יעקב אבינו מברך את הבנים של יוסף ואומר "המלאך הגאֵל אותי מקל רַע יָבֹרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא בְהֵם שְׁמֵי וְשֵׁם אָבְתִי". יעקב אבינו מבקש מהקב"ה שבילדים של יוסף מנשה ואפרים יקרא שמו ושם אבותיו. צריך להקשות ולומר מדוע יעקב שם את שמו ראשון "שְׁמֵי וְשֵׁם אָבְתִי", הרי האדם צריך קודם כל להזכיר את האבות ואח"כ לומר את שמו, היה יותר ראוי לתת כבוד לסבא אברהם ולאבא יצחק ולומר ויקרא בהם שם אבותי ושמי, אם כך למה יעקב מזכיר את שמו תחילה?

אלא אולי אפשר לפרש ולומר, ידוע מה שרבותינו אומרים (אבות א, ב) **על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים**, שלוש רגלים יש לעולם תורה, עבודה וגמילות חסדים. תורה זה יעקב אבינו שהיה סמל התורה, עבודה זו תפילה זה יצחק אבינו, גמילות חסדים זה אברהם שהיה גומל חסדים. מלמד אותנו יעקב אבינו לימוד

גדול, יש הרבה אנשים שמתפללים, יש הרבה אנשים שנותנים צדקה, אבל הם לא עושים את זה ע"פ התורה וע"פ הכללים של התורה. יש גם אדם שמתפלל אבל הוא לא עושה את זה ע"פ הכללים של התורה שלימדה אותנו איך מתפללים.

לכן מדגיש יעקב ואומר "וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי" שיקרא בהם שם התורה שיעקב אבינו הוא עמוד התורה, קודם כל ילמדו תורה וידעו את ההלכות של התפילה, ידעו איך להתפלל ע"פ התורה. אותו דבר גם בחסד, כשיתנו צדקה יתנו ע"פ התורה, ע"פ איך שהתורה מצווה אותנו לתת את הצדקה, ולא ע"פ מה שהרגש והרצון אומרים לאדם לתת צדקה.

זה יסוד גדול, **נְלֹא עִם הָאָרֶץ חָסִיד** (אבות ב, ה) אדם שהוא עם הארץ לא יכול להיות חסיד, אדם קודם כל צריך ללמוד את התורה ורק אחרי שהוא למד את התורה הוא יכול להתפלל ולתת צדקה כמו שצריך.

אדם שמתפלל בלי ללמוד את ההלכות, איפה מותר לדבר ואיפה לא, איפה מותר לעצור ואיפה לא, ללמוד איך להתפלל. אדם שנותן צדקה מבלי שלמד איך לתת צדקה, למי לתת ראשון למשפחה, לתורה או לעניים, מי קודם למי. אדם שלא יודע איך לתת צדקה, הצדקה הזו פגומה. לכן אומר יעקב **וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמִי** שילמדו את התורה הקדושה שזה

יעקב ואז נשם אבתי שידעו איך להתפלל ואיך לתת צדקה.

"וַיְדַגּוּ לְרֵב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ"

האדם צריך להיות טהור כמו הדגים על ידי החיבור לתורה ולמצוות בקרב הארץ

אנחנו מוצאים בפרשת השבוע את אחת הברכות שיעקב אבינו בירך ועם ישראל משתמשים בברכה זו לדורי דורות בכל פעם ובכל זמן "המלאך הגאל אתי מקל רע יכרך את הנערים ויקרא בהם שמי נשם אבתי אנקהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ". חשבנו להקשות קושיה חזקה, כל מילה שכתובה בתורה יש בה רמזים וסודות גדולים ביותר, הרי הדגים גרים וחיים בים לא בארץ, היה צריך לומר וידגו לרב במים לא בקרב הארץ, אם כך מה זה "וידגו לרב בקרב הארץ"?

אלא אולי אפשר לבאר ולומר כך, הגמרא אומרת (חולץ כ"ז) בהמה שנבראת מן היבשה הכשורה בשני סימנים, דגים שנבראו מן המים הכשירין בולא כלום,

עוף שנברא מן הרקק הכשורו בסימון אחד. נסביר את הדברים, בהמה שחיה על הארץ על האדמה שהיא מקולקלת "אֲרוּרָה הָאָרֶץ" (בראשית ג, יז) ודבר גשמי צריכה שני סימנים לשחיטה, מעלה גרה ומפריסה פרסה כי הבהמה חיה בארץ שיש בה הרבה גשמיות. העוף שפעמים נמצא על הקרקע ופעמים עף באויר, צריך סימן אחד לשחיטה. הדגים שחיים במים, והמים טהורים לא צריכים שחיטה.

אז ע"פ זה אפשר לבאר ולומר, יש אנשים שהם כמו בהמה רחוקים מהתורה והמצוות, ממעשים טובים, החיים שלהם גשמיים כמו בהמה כדי לטוהר אותם ולקרב אותם צריך שני סימנים הרבה הקפדה עד שמגיעים למקום גבוה ומרומם. העוף זה סוג של אדם שגם לומד תורה וגם חי חיי העולם הזה לכן צריך סימן אחד של שחיטה, כי הוא גם קובע עיתים לתורה וגם חי חיים גשמיים. אבל תלמיד חכם שנמצא במים שהתורה נמשלה למים "הוּי קָל צְמָא לְכוּ לַמַּיִם" (ישעיהו נב, א) לא צריך שחיטה, כי התורה מטהרת ומקדשת את האדם. וזה מה שמבקשים שיקויים בנו "וַיִּדְגוּ לִרֵב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" שנוהיה כמו דגים בקרב הארץ על ידי דבקות בתורה הקדושה ונגיע למעלות הגבוהות והמרוממות ביותר.

**"יִקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֵינִידָה
לְכֶם אֶת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים"**

ג' הדברים שאדם צריך לשים מול עיניו
בקריאת שחע

אם נסתכל בשמע ישראל נראה שיש את האות
ע' בשמע ישראל פעם אחת "שמע ישראל ה' אלהינו
ה' אחד", ובברוך שם ועד יש שתי אותיות ע' "ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד". הגמרא מספרת
(ספחים 10) מתי שיעקב אבינו לפני פטירתו קרא לבניו
ורצה לגלות להם את הקץ, נסתלקה ממנו השכינה.
אמר להם ח"ו יש במיטתי פסול, למישהו מכם יש
שאלות על הקב"ה? אמרו לו שמע ישראל ה' אלהינו
ה' אחד כמו שכליבך יש השם אחד, גם בליבנו יש רק
השם אחד ואז יעקב אבינו אמר להם ברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד.

ומתי שמשה רבנו אמר את התורה הוא אמר רק
שמע ישראל, לכן אנחנו אומרים ברוך שם כבוד
מלכותו בלחש ולא בקול. ואם נסתכל בשמע ישראל
נראה שיש את האות ע ב"שמע ישראל" פעם אחת,

וב"ברוך שם כבוד מלכותו" יש שני עינים. מה הפירוש של שלוש האותיות ע"י?

אז אפשר להסביר על פי התנא (אבות ג. א) עֶקֶבְאָא בן מהללאל אומר הסתפל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד לתן דין וְחֶשְׁבוֹן. מאין באת מטפה סרוחה, ולאן אתה הולך למקום עפר וְתוֹלְעָה, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וְחֶשְׁבוֹן לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

אם כך כשקוראים "שמע ישראל" באות ע' הראשונה שבמילה שמע' צריך לכוון ולפני מי אתה עתיד לתן דין וְחֶשְׁבוֹן? זה הייחוד העליון. וכשאומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" באות ע' של המילה לע'ולם יכוון מאין באת מטפה סרוחה ובאות ע' של המילה וע'ד יכוון ולאן אתה הולך למקום עפר וְתוֹלְעָה ואדם שיחשוב את הכוונות האלה בקריאת שמע מתקן את נפשו תיקון גדול מאוד.

**"זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנִיּוֹת
וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידוֹ"**

ברכת יעקב לזבולון לחבר תמיד בין לימוד
התורה למסחר ולעסקים שלו

רואים בפרשת השבוע יעקב אבינו מברך את
הילדים שלו באופן פרטי וגם נותן להם כיוון באופן
כללי לכל עם ישראל. כשמגיע יעקב ליששכר
וזבולון, אומר יעקב אבינו לזבולון "זְבוּלוֹן לְחוּף
יַמִּים יִשְׁכֵּן" זבולון יגור ליד החוף של הים, כי הוא
צריך לנסוע לחוץ לארץ באוניות לעשות פרקמטיא
לעשות מסחר. מהכסף שהרוויח במסחר, יתן
ליששכר שיושב ולומד תורה, ועל זה משה רבנו
אומר "וְלִזְבוּלוֹן אָמַר שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצֵאתְךָ וַיִּשְׁשַׁכְּךָ
בְּאַנְזְלוֹיֶךָ" (דברים לג, יח), זבולון תשמח שאתה יוצא
לעשות עסקים ויששכר תשמח שאתה לומד תורה.
וכך יש הסכם בין זבולון לבין יששכר שהם מתחלקים
חצי חצי בעולם הזה ובעולם הבא.

וכתוב בספרים הקדושים, מתי שיעקב ועשו היו
בבטן של רבקה, יצחק אבינו רצה שהסכם יששכר
וזבולון יהיה בין יעקב אבינו לעשו, עשו יעבוד וירויח

כסף, יעקב ילמד תורה ועשו יתן לו כסף. אבל רבקה ראתה שעששו רשע ולא דואג ליעקב אבינו ולא עוזר לו, לכן עשתה הכל שהברכות "ויתן לך האלוקים" שרצה יצחק לתת לעשו, יגיעו בסוף ליעקב.

צדיך להבין, למה יעקב אבינו מברך את זבולון שהעסקים שלו יהיו בחוץ על המים, סחורות ופרקמטיא, אם הוא לא רצה להתעסק על המים ולנסוע באוניות ורצה להתעסק בעיר לקנות בניינים, בתים. למה יעקב אבינו כיוון את הברכה שלו לזבולון לעסקים דוקא על המים בים ובנמל, למה לא בירך אותו בכללי שיעשה עסקים?

אלא אולי אפשר לפרש ולומר יסוד גדול, כתוב בש"ע (ירי, ר"א) אדם שטובל במקווה או אשה שצריכה לטבול במקווה על ידי טבילה במקווה של מי גשמים מטהרים את עצמם. בימים חמים שאין גשם ואין מקווה או מעיין, מכינים בור וכשירוד גשם הוא נכנס לתוך הבור הזה בלי אף חציצה, ממלאים את הבור במי סאה של מי גשמים ליד הבור של המקווה וממלאים את הבור של המקווה במי ברז. בין הבור של מי הגשמים למקווה של מי הברז עושים באמצע כמו צינור בין שניהם, פותחים את הצינור ואז המים נהיים אחד זה נקרא השקה. כשהמים במקווה מתלכלכים ורוצים להחליף, סוגרים את

הצינור ומשאירים את מי הגשמים, מחליפים את המים של הברז במים חדשים ופותחים את הצינור ושוב יש השקה.

אם כך אפשר לכאר על פי רכותנו הקדושים דבר בעניין ההשקה, יש לנו מי גשמים טהורים ומים של ברז, על ידי השקה שמחברים בין שני הבורות של המים, גם המים של הברז נהיים טהורים. ידוע שבבריאת העולם היה קיבוץ אחד גדול של מים והקב"ה חתך אותו לשניים. חצי עשה עם זה את השמיים וחצי השני זה המים שיש פה בעולם בארות, נהרות ימים וכו'.

המדרש אומר (ילקוט ראובני, ויקרא) שהמים שנמצאים בארץ נקראים "מים בוכים" כי כל הזמן הם בוכים שלא זכו להיות למעלה, המים שבשמיים ליד הקב"ה, לכן גם הגלים תמיד עולים למעלה כי הם מנסים להגיע למעלה להיות גם בשמיים, ראה הקב"ה שהמים למטה כ"כ מצטערים שהם לא לידו, אמר למים שלמעלה שהם לא יגידו שירה עד שהמים למטה יגידו שירה ויודו לה' ונתן הקב"ה עוד מתנה למים התחתונים, שעל כל קרבן שמקריבים בבית המקדש ישימו מים במלח וגם ניסוך המים.

אם כך אפשר לבאר, המים שבשמיים זו התורה הקדושה ואין מים אלא תורה שנאמר "הוי קל צמא לכו למים" (ישעיהו נה, א). מתי שאדם חי בעולם הזה ועובד, לוקח ממה שהרוויח ונותן צדקה כמו יששכר חבולון, או אדם שאוכל ומברך ואומר אני אוכל שיהיה לי כוח לעשות מצוות, אדם שעובד ואומר אני עובד כדי שיהיה לי אפשרות לתת צדקה, שאוכל לשלוח את הילדים שלי ללמוד תורה ולעשות מעשים טובים, אדם כזה לוקח דבר גשמי ומחבר אותו לדבר רוחני זה כמו ההשקה. יש בור אחד מלא במים של מקווה שזו התורה הקדושה ויש בור אחד של ברו שזה העבודה ושאר דברים גשמיים שאדם עושה, ואז המים משיקים בין מים של המקווה למים של הבור ומקדשים אותו.

זה מה שאומר יעקב אבינו "זבולן לחוף ימים ישבן" אדם שהולך לעבוד ועושה עסקים, יעשה השקה בין המים של התורה הקדושה לבין העבודה שהוא עובד וכך יטהר את העבודה שלו וכל מה שיעשה מזה מעשים טובים, לכן יעקב אבינו קושר דוקא את העסקים של זבולון לחוף ימים.

"יששכר חמור גרם רבץ בין המשפתיים"

כדי לזכות בקניין תורה צריך האדם לשים
עליו עול תורה כמו משא ולהסתפק
במוצט

התורה הקדושה בפרשת השבוע אומרת לנו
"יששכר חמור גרם רבץ בין המשפתיים. ויך מנקה כי
טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שקמו לקבל ויהי למס
עבד". בעל הטורים אומר יששכר חמור גרם, קרי ביה
חמור גורם, קולו של חמור גרם ששמעה לאה קול
צעקת החמור ויצאה לקראת יעקב, והביאתו לאחלה
גרם ליששכר, ומקורו במדרש (ס"ד צ"ט.).

ידוע מה שהתורה הקדושה מספרת לנו על מה
שהיה בין רחל ללאה בעניין הדודאים, באחד הימים
יצא ראובן ומצא דודאים והביא אותם לבית. רחל
אמנו ראתה את הדודאים וביקשה אותם מלאה,
אמרה לאה לרחל למה את רוצה את הדודאים הם
שלי. אמרה רחל ללאה אם תתני לי את הדודאים,
הלילה יעקב אבינו יישן אצלך והסכימה לאה.

אומרים רבותינו הקדושים יעקב אבינו היה
בשדה ומתי שהוא התקרב לאוהל, החמור של יעקב

אבינו נער והשמיע קול, לאה שמעה ויצאה לקראתו ואמרה ליעקב היום תבוא לביתי. רבותינו הקדושים מוסיפים לא רק שהחמור נער אלא החמור גם לקח את יעקב אבינו לכיוון האוהל של לאה, כי פחד שיעקב אבינו ישנה את המסלול אז הוא נער בקול שלאה תשמע ותביא את יעקב לביתה. ובאותו לילה זכתה לאה שהתעברה ביששכר שהתורה הקדושה אומרת שהוא סמל לחמור גרם היסוד של עמל התורה הקדושה.

נמשיך ונסה לבאר מה הפירוש שהתורה הקדושה משווה את יששכר לחמור גרם, וגם מה פירוש הנעירה של החמור שלאה שמעה ומזה היה שורש לידת יששכר. אז אולי אפשר לפרש על פי הגמרא שאומרת (עירובין ק) אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה, היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה ועריות מיונה ורש"י במקום אומר במקום צניעות מחתול שאינו מטיל רעי בפני אדם ומכסה צואתו. גזל מנמלה כמו שהתורה אומרת לטו שנמלה שנוגעת בדבר אוכל, חברתה לא תאכל מאותו מאכל. ועריות מיונה, התורה אומרת שאם היונה נוקטת לבן זוג אחד לעולם לא תזדקק לבן זוג שני. אם ח"ו לא הייתה לטו התורה הקדושה, היינו לומדים את המוסר וההליכות וההתנהגות מהחיות.

ומהחמור אומר רש"י למדים חמור בעל עצמות סובל עול תורה, כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד. כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה בבית, וכשהוא רוצה לנוח רובץ בין התחומין בתחומי העיירות שהוליך שם פרקמטיא. אומר רש"י חמור יש לו עצמות גדולות וחזקות, אפשר לשים עליו משא גדול וכבד זה דבר אחד, אדם שמקבל עליו עול תורה כביכול יש לו עצמות ויכולת קיבולת חזקה ביותר, שכל משא של תורה ששמים עליו יכול לסבול ולקחת על הגב. דבר שני החמור לא צריך ללכת לישון בבית שלו, גם אם הוא נושא משא והוא בדרך, בכל מקום שנמצא הוא רובץ וישן מבלי לחפש מקום מיוחד ללכת לישון בו.

אם כך בחמור לומדים שני דברים, גם עצמות גדולות וחזקות שאפשר לשים עליו משא כבד וגם בכל מקום שלוקחים את החמור הוא יכול לעצור ולישון מבלי לחפש מקום מיוחד. אז גם אם לא הייתה ניתנת לנו התורה הקדושה ח"ו, היינו למדים את הלימודים האלה מהחיות, ומהחמור היינו למדים שני דברים משא של תורה שאפשר לשים על הגב של האדם כל כובד של תורה, ודבר השני שלא צריך האדם להיות במצב של פינוק איפה ישן ואיך ישן. כל מקום שכן תורה נמצא, יכול לרבוץ ולישון בלי לחפש פינקים מה ואיך לישון.

ועוד רואים על החמור, הגמרא אומרת (ברסח ג.) רבי אליעזר אומר שלוש משמרות היו הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי שסאמר "ה' מקורם ישאג ומקמעון קך'שו יתן קולו שאג ישאג על נוהו" (ירמיה כה, ל). וסימן לדבר משמרה ראשונה חמור נוער, שניה כלבים צועקים, שלישית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה. מה הפירוש חמור נוער?

אלא אפשר לפרש ולומר, חמור נוער זה לבוא ולהזכיר לנו את היסוד מה שהיה עם יששכר, שהלימוד תורה של הלילה הוא העיקרי והחשוב ביותר שיש לאדם. וכמו שמובא ברמב"ם (תלמוד תורה ג, יג) אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתי התורה, יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה, ואכילה ושתייה, ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה. הרמב"ם אומר להלכה אפילו שהאדם צריך ללמוד ביום ובלילה, עיקר הלימוד צריך להיות בלילה, זה מה שנשאר עם האדם ובונה אותו.

לכן משמרה ראשונה זה חמור נוער שהחמור מסמל על יששכר, בזכות הנעירה של החמור לאה יצאה והביאה את יעקב לביתה באותו לילה. וזה

להזכיר לכל הבני תורה שידעו שכמו ששורש לידתו של יששכר זה מחמור נוער, כך גם משמרה ראשונה חמור נוער לעורר את האדם להתעורר ללכת וללמוד תורה שעיקר לימודה בלילה. אם כך אנחנו רואים יסוד גדול, התורה משווה את יששכר לחמור, והחמור מלמד אותנו שני דברים לקבל עול תורה וגם לסבול ולהסתפק במועט.

יודע מה שאומרים לנו רבותינו הקדושים ששורש נשמתו של רבי עקיבא באה מיששכר, ונשמת רבי עקיבא הייתה נמצאת בתוך שכם בן חמור, ו"אור החיים" הקדוש אומר שלאדם רשע שנדבקת בו נשמה קדושה וניצוץ קדוש יש דחף ורצון גם להידיבק באנשים קדושים, גם אם הוא מזיק ומפריע להם. שכם בן חמור היה רשע גדול אבל היה בו שורש של רבי עקיבא, לכן בכל כוחו הוא הלך לדינה ועשה מה שעשה, ודינה שאבה את נשמת רבי עקיבא שהייתה טמונה בשכם בן חמור והוציאה אותו אליה.

ועל זה אומרת התורה "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בְיַת אֵל" (בראשית לז, א) ראשי תיבות עקיב"א, כשהקב"ה אמר ליעקב לעלות לבית אל, סימן הקב"ה ליעקב שעכשיו הזמן להוציא את נשמת רבי עקיבא שהייתה שורש תורה שבעל פה.

וכך שמעון ולי הרגו בשכם כ"ד אלף אנשים כנגד
כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא.

לכן אדם צריך לדעת יסוד גדול, להשיג את
התורה צריך להיות בחינת "צִיט שְׁכֻמוֹ לְקַבֵּל" אדם
צריך לשים את הכתף שלו כמו חמור, שכל משא
ששמים עליו הוא לוקח ומקבל, ומצד שני צריך שכל
מקום שצריך לעמוד ולהיות בו בשביל ללמוד את
התורה ולהשיג אותה, אדם ישים את גופו כמו חמור
שכל כובד וכל מקום שצריך לישון בו ולהיות בו יתן
את גופו ללמוד את התורה הקדושה.

**"זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן וְהוּא לְחוּף אֲנָת
וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידוֹ. יִשְׁשֹׁכֶר חֹמֶר נָרַם רֶבֶץ בֵּין
הַפְּשָׁפְתִים"**

אדם שתומך בתורה וגם שומר על התורה
והמצוות בכל מקום בעולם זוכה להביא
גרים לעם ישראל

ידועה המעלה של יששכר וזבולון, יששכר לומד
תורה וזבולון תומך בתורה והמעלה שלהם גדולה
ביותר, על זה אמר משה רבנו "וְלִזְבוּלוֹן אָמַר שְׁמוֹחַ

זבולן בצאתך ויששכר באהליך" (דברים לג, יח). אז אולי אפשר לפרש על זה יסוד גדול, הגמרא אומרת (פסחים מו): לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים הגמרא אומרת שכל מה שהקב"ה הגלה את עם ישראל לאומות העולם זה בשביל שיתוספו לעם ישראל גרים. צריך להקשות הרי עם ישראל בגלות כבר אלפי שנים ואם נספור כמה גרים יתוספו במהלך כל השנים האלה נראה שלא יתוספו כ"כ הרכה גרים, בשביל זה הקב"ה אלפי שנים צריך לפזר אותנו בגלות? ועוד הגמרא אומרת (קידושין ע): קשים גרים לישראל כספחת אם כך איך אפשר להסביר את הדבר?

רבנו האר"י הקדוש (שני המצוות) מתי שאדם חטא ואכל מעץ הדעת, הקב"ה הוציא אותו ואז אדם הראשון ק"ל שנים והיה בתשובה ויצא ממנו ניצוצות הקודש שהתפזרו בכל העולם כולו. אם כך מתי שאדם הולך לעשות עסקים ומסתובב בעולם וגם שם שומר על המצוות כל מה שצריך לשמור ומצד שני הוא תומך בתלמידי חכמים ועוזר לתורה בלב שלם ובשמחה מבלי לתמוך ואחר כך להרהר, על ידי שהולך בצדקות ותומך בתורה הוא אוסף את הניצוצות הקודש שהם מבחינת גרים שנמצאים

בעולם, על ידי שבמקום אחד יששכר לומד תורה
הבולון מסתובב בעולם אוסף את ניצוצות הקודש
וכך זה מביא את הגרים לעם ישראל.

ועל פי זה אפשר לבאר ולומר "מה יפו פְּעָמֶיךָ
בְּנַעֲלִים בַּת נָדִיב חַמוּקֵי יִרְכִיךְ כְּמוֹ חֲלָאִים" (שוד"ש ז. ב.)
הגמרא אומרת (מועד קטן טז.) מה ירך בסתר אף דברי
תורה בסתר פירוש של הדברים, אדם שלומד את
התורה ומצד שני תומך בתורה בת נדיב הוא הולך
וטוב לתורה, נותן לתורה זה הקשר שנהיה ביניהם
והוא אוסף מזה את ניצוצות הקודש וכך הוא מתקן
ומביא את הגרים לעם ישראל, וזו המעלה הגדולה
ביותר.

וליסוד הזה יש כוח גדול ביותר, והאדם צריך
להקפיד שמתי שנותן צדקה יתן מבלי להרהר על
הצדקה, מתי שהולך בכל מקום בעולם ישמור על
התורה והקדושה ובכל מקום שלא יהיה, חייב גם
לקבוע עיתים לתורה. בכוח זה שהוא תומך בתורה
ומסתובב בעולם הוא אוסף את ניצוצות הקודש,
ומביא את העולם לתיקון במלכות שדי.

"בן פרת יוסף בן פרת עלי עין"

אדם שהאלך בדרכו של יוסף הצדיק זוכה
שעין הרע לא תשלם בו

התורה הקדושה אומרת לנו על יוסף הצדיק "בן פרת יוסף בן פרת עלי עין" לומדים רבותינו הקדושים מהפס' זה שיוסף הצדיק חרעו התברכו שעין הרע לא תשלט בהם. הגמרא מספרת (ברכות כ) על רבי יוחנן שהיה יושב בשערי טבילה בכדי שהנשים שיוצאות מהמקווה יראו אותו ויוולדו להם ילדים יפים וחכמים כמותו. באו אליו חכמים ושאלו אותו אם אינו פוחד מעין הרע, אמר להם שהוא מזרעו של יוסף ולא פוחד מעין הרע. דרשו רבותינו הקדושים (ברכות נה) מתי שאדם נמצא במקום שהוא מפחד שיעשו לו עין הרע, ישים את אגודל ימין ביד שמאל ואגודל שמאל ביד ימין, יחבר את ידיו ויאמר "אבא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא" אני פלוני בן פלוני מזרעו של יוסף שלא שולטת בו עין הרע, ובזכות זה יינצל מעין הרע. והגמרא דורשת (בבא מציעא קז) על הפס' "וְהָסִיר ה' מִקֶּץ כָּל חַלְיֵי" אמר רב כל חולי זה עין הרע, שה' יסיר ממך עין הרע כי כל החלאים והמחלות נמצאים בתוך

עין הרע. עין הרע כוחו גדול מאוד ומסוכן ביותר ועל ידי שאדם נזחר ויש לו ברכה מהקב"ה שיסיר ממנו כל חולי שזה עין הרע, אז כל המחלות יצאו מהאדם ותהיה לו ישועה, אבל אם יש על האדם עין הרע כל המחלות והדברים הקשים נמצאים בתוך האדם.

אם כך אדם שהוא מזרעו של יוסף ועושה את הסגולה של זרעו של יוסף ניצל מעין הרע, והקשו המפרשים ליעקב אבינו היו י"ב שבטים ויוסף אחד מהם, כיום אנחנו לא יודעים כל אחד מאיזה שבט הוא, אז איך אדם יעמוד ויאמר אני מזרעו של יוסף, ואפילו כהן או לוי שיאמרו כך יינצלו מעין הרע וזה דבר שקר, אם כך איך יאמרו דבר שקר?

אלא אפשר לבאר ולומר יסוד גדול ע"פ רבנו הרוחם סופר שאומר על הפס' "בן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלֵי עֵינָי", שהמילים על"י עי"ן בראשי תיבות יוצא "עֵינֵיךָ לְנַכַח יְבִיטוּ וְעֵסְפֵפִיךָ יִישְׂרוּ נִגְדָךָ" (משלי ה', כו) וכך מובא בדברי רבנו האר"י הקדוש (שערי המצוות, פרשת שלח) על קדושת העינים, כמה האדם צריך להיזהר וכמה סכנה בעניין קדושת העינים. אומר האר"י הקדוש (ליקוטי תורה) מתי שאדם הולך בדרך צריך להתנהג בזהירות וללכת ע"פ הדרך שלימדונו רבותינו, לא להסתכל יותר מד' אמות קדימה, ד' אמות מצד ימין וד' אמות מצד שמאל. ודוקא ד'

אמות מכל צד כי בשם הוי"ה יש ד' אותיות שהם ד' אמות, ואז מכל צד יש לאדם י"ב אמות שיכול האדם להסתכל כנגד שם י-ק-ו-ק מקדימה ושני שמות י-ק-ו-ק מהצדדים, וכך האדם מטהר את עצמו ושם הויה שומר עליו שיהיה מוקף ומוגן מכל דבר רע. לכן גם הצדיקים שהיו מרכיבים משקפיים, היו לוקחים משקפיים לראיה קצרה ולא לראיה רחוקה כדי שהראיה שלהם לא תעבור את י"ב האמות שצריך לראות.

אומר רבי שמואל ויטאל בנו של המהרז"ו שהיה נשוי לבתו של מור זקנו רבי יאשיהו פינטו, אם ניקח את שם הוי"ה בגימטריא שיוצא עשרים ושש ונכפיל אותו בשלוש יוצא שבעים ושמונה שזה בגימטריא המילה נכת, וזה מה שכתוב בפס' "עֵינַיִךְ לְנֹכַח בְּיָטוּ" העינים שלך יוכלו להסתובב ולהסתכל רק לנכ"ח לשבעים ושמונה אמות שהם ג' פעמים שם הויה, י-ק-ו-ק שזה עשרים ושש קדימה, י-ק-ו-ק לצד ימין וי-ק-ו-ק לצד שמאל, אם כך האדם שומר על עיניו שיביטו רק לנכח לשבעים ושמונה אמות אז 'עֵפְעָפִיךְ יִשְׁרֹן נֶגְדְךָ' העפעפיים העינים שלו ישמרו עליו שינצל מכל עין הרע ולא יפול ברשת היצר הרע, שרוצה להוריד את האדם למקומות הנמוכים ביותר.

מביא רבנו האר"י הקדוש, אדם שמקפיד בקדושת העינים ושומר על העינים שלו זכה למזל גדול ומזל טוב, כי מזל בגימטריא זה גם שבעים ושמונה בגימטריא נכ"ח. אם אדם שומר על העינים שלו נכ"ח משלושת הצדדים כפול שם הוי"ה, אז המזל שלו יעלה ותהיה לו הצלחה גדולה וסיעתא דשמיא. ולכן יוסף הצדיק שהגיע לכל המעלות והמדרגות הגבוהות, משום ששמר על נכ"ח ולא הסתכל בשלושת הצדדים יותר מד' אמות זכה שנאמר עליו "בן פֶּתַח יוֹסֵף בֶּן פֶּתַח עֲלֵי עֵין" ששמר מעין הרע. אפילו שכנות מצרים היו עומדות ומסתכלת עליו, יוסף שמר על עצמו ורומם את עצמו להגיע לדרגות הגבוהות ביותר ובכוחו לשמור על כל מי שמקפיד בדרכו ושומר על עיניו.

ועוד מוסיף רבנו האר"י הקדוש (פער"ח, שער התפילה) שאברהם אבינו שתיקן תפילת שחרית היא כנגד אריה, יצחק אבינו שתיקן תפילת מנחה היא כנגד שור ויעקב אבינו שתיקן תפילת ערבית היא כנגד נשר. אדם שהולך בדרך השם בקדושה וטוהרה שומר על ג' הכוחות האלה ומקדש את עצמו, אבל אם אדם לא הולך בדרך השם ומטמא את עיניו, התפילות שלו הולכות לכוחות הטומאה.

ומביא רבנו האר"י שיש ג' כוחות של טומאה שלוקחים את תפילתו של אדם שלא שומר את עיניו והם כלב נץ וח'מור שהם בראשי תיבות נכ"ח, אדם שלא שומר עליו בקדושה וטהרה או תפילתו הולכת ממקום קדוש של אריה שור ונשר למקום הנמוך של כלב נץ וחמור. ואם ניקח בגימטריא נץ כלב חמור יוצא מות, על ידי שאדם לוקח את הקדושה ועבודת השם שלו לדרך של הטומאה, של נץ כלב חמור שיוצא בגימטריא מות, הוא יכול לאבד את חייו בדברים הלא טובים ולרדת לשואל תחתית.

אבל אדם ששומר על עיניו נכח, ד' אמות מקדימה כנגד שם הוי"ה וד' אמות משני הצדדים כנגד שם הוי"ה שיוצא בגימטריא שבעים ושמונה שזה בגימטריא נכח וגם מזלא, אז המזל שלו עולה ומתעלה. לכן אדם ששומר על עצמו ועיניו בצורה הזאת גם אם הוא לא משבט יוסף, יכול לעמוד ולומר אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא ועין הרע לא תשלוט בו ויזכה לכל הדברים הגדולים.

"בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלֵי עֵינַי"*סגולה להינצל מעין הרע*

ידוע מה שאומר רבי שמשון מאוסטרופולי הי"ד שהפסי "וְאֵנִי גֵרֵב חֶסֶדְךָ אֲבֹא בֵיתְךָ אֲשַׁתְּחֹה אֶל הַיָּכֵל קְדוֹשׁךָ בְּיָדְאֲתָךְ" (תהלים ה, ח) בכוחו להציל את האדם מעין הרע. וממשיך רבי שמשון מאוסטרופולי ואומר, יש שלושה זמנים שאדם יכול להתפלל להינצל מעין הרע והתפילה בהם תופסת, זמן ראשון בשעת פתיחת ההיכל שאדם יכול להתפלל להינצל מעין הרע. זמן שני בשעת הנבחת ספר תורה, זה עת רצון שהתפילה תתקבל להינצל מעין הרע. וזמן שלישי בשעת ברכת כהנים, כשהכהנים מברכים זה זמן להתפלל ולהינצל מעין הרע.

